

ГОЛОВА ФГ Є ЙОГО ЧЛЕНОМ ТА ПІДЛЯГАЄ СТРАХУВАННЮ: АРГУМЕНТАЦІЯ І ПОРЯДОК ПІДТВЕРДЖЕННЯ

Для кого ця стаття: для усіх фермерських господарств (далі – ФГ).

Із цієї статті ви дізнаєтеся: якою на сьогодні є думка ДФС стосовно страхування голови ФГ, як підтвердити, що голова є членом господарства (покроковий алгоритм).

За цією темою див. також: «БАЛАНС-АГРО», 2017, № 28-1, с. 2; 2018, № 21, с. 33; № 25-26, с. 9.

Суть проблеми

Усі ФГ вже декілька років намагалися докричатися до чиновників, аби однозначно стверджувати – **голова ФГ є членом такого господарства.**

Проте у ДФС була інша позиція, котра неодноразово висвітлювалася в Індивідуальних податкових консультаціях (далі – ІПК) (наприклад, ІПК ДФС від 22.03.18 р. № 1161/6/99-99-15-03-02-15/ІПК) та на сторінках нашого журналу (див. «БАЛАНС-АГРО», 2017, № 28-1, с. 2).

Наведемо основні аргументи податківців щодо того, чому голова ФГ не має права добровільно сплачувати ЄСВ:

- норми Закону від 19.06.03 р. № 973-IV «Про фермерське господарство» (далі – Закон

№ 973) розрізняють поняття «голова ФГ» та «члени ФГ»;

- статус голови та члена ФГ регулюється різними статтями Закону № 973;
- згідно з п. 5 ч. 1 ст. 4 Закону від 08.07.10 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464) платниками ЄСВ є виключно члени ФГ.

Зверніть увагу! Ідеться виключно про **голову господарства** (у минулому міг бути засновником), якого **обрано і призначено на посаду членами ФГ**. Особи, яку призначено на посаду голови, яка не є членом ФГ та з якою укладено трудовий договір, дана ситуація не стосується.

Отже, ДФС тривалий час уважала, що голова ФГ не є членом господарства, тому не має права на добровільну сплату ЄСВ та на зарахування роботи до страхового стажу.

Редакція журналу не погоджувалась із такою думкою та неодноразово наголошувала, що це хибна позиція, необґрунтована жодним чином. Згідно з нормами Закону № 973 юридично **голова є членом господарства**. Нерідко він є першим його членом. Незалежно від посади (голова ФГ), його права та обов'язки є такими ж, як і в інших членів господарства.

На жаль, податківці довго не визнавали прав голови на добровільне страхування.

Редакція «БАЛАНС-АГРО» 15.05.18 р. провела круглий стіл із цього питання, на якому були присутні провідні фахівці ДФС, Мінсоцполітики, юристи та експерти (див. «БАЛАНС-АГРО», 2018, № 21, с. 33). Тож поділимося, до якого висновку вдалося схилити податківців та чи змогли експерти довести, що голова є членом ФГ.

Наші аргументи

ФГ створюється одним або кількома громадянами, які є родичами або членами сім'ї, відповідно до законодавства (ч. 2 ст. 1 Закону № 973). Законодавством встановлено, що мати статус члена ФГ можуть (ч. 1 ст. 3 Закону № 973):

- подружжя, їх батьки, діти, що досягли 14-річного віку;
- інші члени сім'ї, родичі.

Важливо, аби ці особи визнавали та дотримувалися положень статуту ФГ. Членами ФГ не можуть бути особи, які працюють у ньому за трудовим договором/контрактом.

Визначити, від якої особи родичі та члени сім'ї можуть набути статусу члена господарства, можна якраз від **голови**. Адже під час утворення господарства особа, яка є засновником, одночасно отримує статус голови ФГ. Про це зазначається у статуті та надалі фіксується в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР).

Крім того, голова наділений такими функціями (ст. 4 Закону № 973):

- представляє ФГ перед органами влади, іншими підприємствами, установами, організаціями та громадянами або їх об'єднаннями;
- укладає від імені ФГ угоди та вчиняє інші юридично значимі дії.

Окремо зазначено, що до **членів сім'ї голови** належать (ч. 3 ст. 3 Закону № 973):

- дружина (чоловік), батьки, діти, баба, дід, прабаба, прадід, внуки, правнуки, мачуха, вітчим, падчерка, пасинок;
- рідні та двоюрідні брати і сестри, дядько, тітка, племінники як голови, так і його дружини (чоловіка);
- особи, які перебувають у родинних стосунках першого ступеня споріднення з усіма вищезначеними членами сім'ї та родичами.

Як бачимо, Законом № 973 виділено та перелічено осіб, котрі мають родинне споріднення з головою, тому за власним волевиявленням можуть стати членами господарства.

Незважаючи на те що позицію і права голови та члена ФГ викладено в різних статтях Закону № 973, це не означає, що голова не є членом господарства. **ДФС наполягає**: оскільки у Законі № 973 та інших нормативних актах прямо не вказано, що голова є членом господарства, то він таким не є.

Як же бути з іншими нормами Закону № 973, з аналізу яких випливає зовсім протилежний висновок? **Зауважимо, що після тривалої та наполегливої роботи на організованому редакцією «БАЛАНС-АГРО» круглому столі фахівців ДФС вдалося переконати у тому, що голова є членом господарства**. Тобто **голова, як і інші члени господарства, підлягає страхуванню** на підставі п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону № 2464. На підтвердження цього редакція отримала офіційний лист ДФС від 26.06.18 р. № 19425/7/99-99-13-02-01-17 (див. «БАЛАНС-АГРО», 2018, № 25-26, с. 9).

Отже, висновок такий: голова ФГ є його членом та має ідентичні з іншими членами права, а саме: на нього поширюються норми стосовно сплати ЄСВ згідно із Законом № 2464. Єдине, про що слід потурбуватися, – аби у статуті серед членів ФГ було прізвище голови. Як унести зміни до статуту, коли голова ФГ не вказаний як член господарства, розповімо далі.

Рішення є!

Перелік членів ФГ, передбачений ст. 3 Закону № 973, наводиться у статуті. Особа набуває статусу члена ФГ після внесення змін до статуту (ч. 2 ст. 3 Закону № 973), тобто додавання інформації про новоприйнятую особу до переліку членів даного господарства.

Офіційно зміни до статуту набувають чинності **із дня внесення змін** стосовно такого ФГ до ЄДР відповідно до Закону від 15.05.03 р. № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон № 755).

Тобто, **аби довести та підтвердити, що голова є членом господарства, необхідно, аби у статуті ФГ у розділі, де перелічуються усі члени, було також зазначено П. І. Б. особи, яка перебуває на посаді голови господарства.** Здається, що йдеться про очевидні речі, але, тільки зробивши так, ви матимете підтвердження для ДФС, що голова є членом господарства.

Візьміть до уваги! Аналогічні аспекти стосуються сімейного ФГ без статусу юрособи, яке діє на підставі договору про створення (ст. 8¹ Закону № 973). Тому сімейному господарству необхідно вчинити ті ж дії, що і ФГ – юрособи, для внесення змін до власного установчого акта, аби підтвердити членство голови такого господарства.

Що саме треба для цього зробити?

Перш за все потрібно ініціювати внесення змін до статуту.

Чинне законодавство не установлює точного порядку чи переліку необхідних документів для оформлення нових членів ФГ. Вирішення цього питання відноситься до компетенції власне господарства, а закріпити обраний порядок можна у статуті ФГ. Але за загальними нормами цивільного законодавства та Закону № 973 алгоритм дій може бути таким.

Крок 1. Ініціація особою, яка перебуває на посаді голови ФГ, включення її до переліку членів господарства.

Коли у господарстві тільки одна особа, вона ж і голова, то немає з ким погоджувати це питання, тому рішення голови оформлюється у вигляді

наказу (див. **зразок 1** на наступній сторінці). Після цього статут викладається у новій редакції з урахуванням змін.

Якщо ФГ налічує більше однієї особи (багато членів), то цілком ймовірно, що процедура внесення змін до статуту, зокрема прийняття і фіксація осіб – членів господарства, відбуватиметься на загальних зборах. Отже, якщо у ФГ передбачено, що рішення про включення осіб до переліку членів приймається на загальних зборах членів, то:

- голова скликає такі збори;
- на порядок денний виноситься питання про включення голови до переліку членів у відповідному розділі статуту;
- усі члени ФГ голосують за/проти/утримався;
- складається протокол загальних зборів, де усе фіксується;
- статут викладається у новій редакції з урахуванням прийнятих змін.

У будь-якому разі **результатом має бути статут ФГ у новій редакції**, де в переліку членів господарства зазначено П.І.Б. голови господарства, **та рішення, на підставі якого такі зміни вносяться.**

Наприклад, засновником і головою ФГ «Квітка» є Омельченко Віталій Олегович. За результатами загальних зборів членів ФГ було вирішено викласти у новій редакції статут із наведенням у ньому серед інших членів голови цього ФГ. Тоді у статуті пункт про членів господарства має виглядати так (див. **зразок 2** на наступній сторінці).

Крок 2. Державна реєстрація змін до відомостей про ФГ, які містяться у ЄДР.

Для цього необхідно звернутися до суб'єкта держреєстрації (наприклад, при Центрах надання адміністративних послуг органів місцевого самоврядування є спеціальні реєстратори) чи нотаріуса.

Для реєстрації змін до відомостей про ФГ (змін до статуту) в ЄДР голова чи інший уповноважений представник подає суб'єкту держреєстрації такі **документи** (ч. 4 ст. 17 Закону № 755):

- заяву за формою 3, затвердженою наказом Мін'юсту від 18.11.16 р. № 3268/5;
- примірник оригіналу (нотаріально засвідчену копію) рішення уповноваженого органу управління ФГ про зміни, які вносяться до ЄДР;

- документ про сплату адміністративного збору. Розмір адмінзбору становить 0,3 прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого на 1 січня поточного року, з округленням до найближчих 10 грн. (ст. 36 Закону № 755). У 2018 році адмінзбору дорівнює 530 грн.;
- статут ФГ у новій редакції.

Розгляд документів та здійснення реєстрації змін у ЄДР відбувається протягом 24 годин після їх надходження, крім вихідних та святкових днів (ч. 1 ст. 26 Закону № 755).

Отже, після вчинення вищезазначених дій **із моменту внесення інформації до ЄДР статут ФГ у новій редакції набуде законної сили**. Таким чином буде документально підтверджено, що голова є членом господарства. Тоді голова ФГ як член господарства підлягає взяттю на облік контролюючим органом за місцем проживання/податковою адресою у день отримання від нього заяви про взяття на облік платника ЄСВ.

ЗРАЗОК 1

ФГ «Квітка»

Наказ

№ 25/18

23.07.18 р.

Відповідно до п. 3.2 Статуту ФГ «Квітка» та ст. 1 Закону від 19.06.03 р. № 973-IV «Про фермерське господарство» НАКАЗУЮ:

1. Внести зміни до положень Статуту ФГ «Квітка» шляхом викладення п. 4.1 такого змісту:

«4.1. Членами ФГ «Квітка» є:

- Іванченко Олег Петрович».

2. Викласти у новій редакції Статут ФГ «Квітка», враховуючи п. 1 цього наказу.

3. Здійснити реєстрацію змін до відомостей ЄДР.

Голова

(підпис)

Іванченко О. П.

ЗРАЗОК 2

<...>

4.1. Членами фермерського господарства «Квітка» є:

- Омельченко Олександр Віталійович;
- Омельченко Михайло Віталійович;
- Омельченко Катерина Миколаївна;
- Омельченко Віталій Олегович.

<...>

ВИСНОВКИ

Без сумніву, голова ФГ одночасно є його членом (окрім випадку, коли з ним укладено трудовий договір). Про це свідчать усі норми Закону № 973. Тривалий час податкова не визнавала даного факту, стверджуючи, що на голову не поширюються норми законодавства стосовно страхування, вони стосуються тільки членів ФГ. Змінити цю думку вдалося після проведення редакцією «БАЛАНС-АГРО» круглого столу. ДФС надала офіційний лист, у якому визнала, що голова є членом господарства, тобто на нього поширюється дія п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону № 2464.

Тож, якщо у статуті серед членів господарства названо й голову, це підтверджує його статус члена ФГ і він має бути взятий на облік як платник ЄСВ. Якщо ж у переліку членів ФГ голови немає, виправити ситуацію ви зможете, скориставшись нашим покроковим алгоритмом дій. ■